

Я
К
В
И
Г
И
Н
А
Є
Т
Ь
С
Я
В
О
Є
Н
Н
Є

К
О
Л
О

верлібри з окопної війни

ЯРИНА ЧОРНОГУЗ

Харків
«ФОЛІО»
2020

Кола ліричних камлань

Поетична збірка Ярини Черногуз чимось схожа на камлання, поза-як вірші з неї проростають якимось негаданим шаманізмом. Щоправда, замість блукання нетрями потойбіччя, читач усякчас налучатиме на несподіванки, не полишаючи при тім обійстя світу, залишаючись посеред буденних речей. Показово, що наріжний запит цього шаманства обертається довкола війни, яка все ще триває, бодай і в дещо неординарний спосіб. У чому ж його незвичність? А хоча б у тому, що підозрілу тишу безперестанно прошивають меткі кулі, несучи свої смертоносні укуси. Саме тому вона й підозріла, бо чекаєш від неї, що нарешті урветься, розродиться невпинним гучним лементом, притаманним кровопролитній погулянці. Ба де там! Відраховуючи недовгі миті очікування, тільки й устигнеш, як не пораювати, то покохати чи помовчати. Ось чому тиша лякає найбільше. Від неї недовго влякнутися. Та й не залишає вона вигідного шансу для комфортного писання. А відтак замість естетично вивірної поетики шикуються ці поезо-камлання.

Такі собі невеличкі ліричні випробування. І допіру в них потрапиш — буде несила вийти. Бо незчуєшся — і повплітаються вони в лабіринт твого ества. Звісно, шанс утекти завжди залишається. Книжку, правду кажучи, можна згорнути й відкласти подалі. Та якщо зважишся не пручатися, то внадишся в коло, з якого годі вибратися. Перед тобою розростатиметься ява, до часу прихована від читця. Дарма, що ти не відчитуєш усіх знаків поетичного візерунку, тобі все одно не уникнути цих видінь, не спекатися ніяк, як не позбутися віщого сновиддя. Ти занурюєшся в химерний світ, де слова не велемовні відповіді, а вказівники, що розпинають порослі бур'янами душі на місячних гайвях.

Достатньо, либонь, знову розкрити книжку, ледве ковзнути поглядом по рядкам, як умить із будь-якої сторінки провалюєшся, ніби крізь проталий лід, у зачакловане герме(нев)тичне коло. Ти помишляєш себе спритним мисливцем за смислами, вважаєш, що притьмом заволодієш легкою здобиччю, але вона й не думає ловитись на нехитру приманку. Спрокво-лу бредеш поетичними заростами, а вони враз пронизують, вибивають

з уторованого ладу сприйняття на згарищах містерій. Аж так, щокортить набирати повні жмені стиглого смаку не сповна зауважених станів і миттєвостей, вдихати неримовану подієвість, а вона все одно неспішно стікатиме по скронях і млосно спадатиме додолу рососою невимовних зойків оракула.

Це поетичні вигуки з семантикою замінованої неочевидності вчать не належати собі. Це несамохіть розкидані граматичні форми, що не говорять самі за себе і не хочуть, аби їх однозначно розуміли. Вони потребують живої тілесної присутності. Волюють, аби з простих ситуацій виростили щемкі істини, які боляче приймати. Вони дарують одвічний сумнів, що виліковує слабкість. Крихкі поезо-малюнки дозволять побачити міради тривожних зірок у часи нічних чатувань. Їхній нечутний подих морозить випаленими осінніми думками, що перериваються симфоніями вибухів. Пересохлими губами промовляють шпаркі заповітні слова, які раз п'янять, а вдруге жахають. Викривають твою беззахисність на мапі Всесвіту в шанцях самотності серед лушпиння гільз на лінії фронту, що стала лінією долі.

Ні, це не поетичні сповіді, а медитації, які проникли з приреченої турботливості, з насиченого неспокою та нестримного погляду дитячих очисьок, з порожнечі поранених одне об одного сердець, світанкової нестями і практик забування. Не вигадки, а тільки бентежні літери, що позлипалися від моторошних спогадів і незвіданості далекої пустелі, звідки кличе нечутний голос спраглої свободи з самісінкких накурених легень. Таким є мелос витанцюваного слова, скроєного з блаватного прядива праведного гніву всіх тих, хто знає як краще, хто вміє правильніше. Скільки ще рудих сонць проковтне змія заздрості, щоби нарешті позникали демони самовпевненості?

Тож пийте кров несолоджених версій життя, зібраних по крихтах у цей книжковий заповідник! Кружляйте стежками спантеличення і відтермінованої безоглядності! Відкушуйте чималими куснями добросерду плоть пісні! Співайте їй по андрогінних п'ятницях і меланхолійних понеділках. Визбируйте намистини зойків, які не втримали руки, що пахнуть щедрістю!

Ці вірші можна нашіптувати й мугикати безсонними ночами замість нескінченних історій.

Їх пригадаєш, коли доведеться щось протиставити страхові чи зиркнути у вирла безодні.

Тарас Лютий

I. ГОРИЗОНТАЛЬ

“

• • НАЧЕ ТРАНШЕЙНА

ЗЕМЛЯ

”

ПО ГОЛІЙ ШКІРІ

• •

ВОЄННА ТИША

Тиша приходить гучно, мов скеля,
Що йде до пророка.
Мов гора, перед якою завмирають вживу.
Мов гора, з якої сміються в якомусь убогому анекдоті.

Рай — це момент прозріння й любові,
що триває без тижня вічність.
І ця недовга мить, з якої сміються
ніби в якомусь убогому жарті, розтає і розходитьсЯ вітром
Наче траншейна земля по голій шкірі.
Голій шкірі — принесеній не в жертву, а в дар.
Вона і є рай. За нею вигнання.
За нею мовчання. Занадто гучне.

Заходить сонце моє.
Темне сонце моє заходить за скелю,
Ніби за тишу.
Тиша приходить старомодним пісенним
Ритмом серед нечутної січі стріли,
Серед нечутного й звичного свисту кулі.

Тиша приходить гучно, мов велетка,
Важкі її кроки в пустелі висохлих риб,
що стали зміями й ящурами.
Любов віддано. Любов подаровано.
За нею те «разом», яке хочеться пережити
на самоті, стоїть каменяркою
кількасотлітньою.

Тиша приходить гучно, ніби кількасотлітня
Безперервна війна.

Що складається з вічності кодових голосів
У вічності рацій й шнурів,
Кожен ледь чутний голос хочеться
прирівняти до кулі дрібного калібру,
а потім згадуєш про дві смерті.
Смерть від голосу, що пронизує чорноколо
на коротку мить. І зникає.
І Смерть від кулі, що прошиває хребет та шийну
артерію. На мить крові. На вічність голосу.
І не зникає. А триває по колу.
І просто мовчиш.

Береш на руки те, що належить узяти.
Береш за руку того, кого мусиш узяти.
І йдеш туди, де вже ходжено, і куди досі
Треба комусь іти.

Каменяркою кількасотлітньою
заходить сонце моє.
Темне сонце моє заходить за скелю,
Ніби за тишу.
За тишу світу, за тишу планети,
за тишу моєї країни
заходить сонце моє.
Темне сонце моє.
Сонце воєнної тиші.

БИНТАР

У горах з малахітовим ковом
живе бинтар
його життя руйнується
з цегляних плит опадає непобачене місто
про яке все що відомо — це ім'я Перґам

а все тому що з імені цього чоловіка
випала літера
замість неї — єдина завдяки якій може
збагнутися диво
Диво — це все в що він вірить нині
Бо забув ким був до того як утратив
цю вовчу літеру

тож він відриває бинт від рани
перехожого, тоді лисиці, тоді – солдата
й волочить його поміж гір
і замотує очервонений бинт
у сувій

і плутались між ялин руді бинти й плоди
фейхоа

і змотано пам'ять про руки чоловіків і жінок
серед них текстура білого куба
оминула лиш спогад про дівчину
що спустившись зі сходів вілли
просила відкоркувати вино
а тоді безслідно
зникла в іншій країні

йому здалося що сходи
якими та піднялась
сплетені з волосся що розросталося
трохи століть по його крейдяному тілу

а тоді бинтар спускається з гір
та й спроквола оперезує бинтом на храмі
хрест
який перевершило коло

ЗМІСТ

<i>Тарас Лютий. Кола ліричних камлянь</i>	5
I. ГОРИЗОНТАЛЬ	7
Воєнна тиша	9
Бинтар	12
Напис на воротах	14
Як вигинається воєнне коло	16
Чужі очі	18
Загадка	20
«На провід вийшов Рай...»	23
«Зона тиску сходить на перші розплющені очі...»	27
Покоління	29
«Світ розкладає себе на ляди»	31
«Два місяці говорять між собою моєю мовою...»	33
Медитація самотнього підричника на гранаті	35
Червоні чоботи	37
II. ГРАНІТ І ПУСТЕЛЯ	39
Дев'ять кіл порушеної тиші (поема)	41
Юродива	52
Пів'яблуко	55
«Я зустріла цю жінку в пустелі»	57
«цей чоловік ходить містом»	59
«Моє серце – гамак»	61
Лінза	63
Безглуздий зелений колір дерев	64
На паралельній вулиці	66
«Інколи я хотіла би бути тобою»	67
Cante a tun amour	69

III. КАРТИ СВІТУ	73
Майстер тату	75
Ліліт	77
Каліпсо	81
«час, що ми прожили, є іншим виміром»	83
Арсат	85
«ця дівчина пахла помаранчевим полум'ям»	87
«укотре кажу "бути" тріщинам у цьому місті»	89
Коханець	91
Дощ-сонце-горобина	93
Коридор для троянди	94
Скляна людина	96
Табуйоване слово	98
IV. СПРОБА ІМЕНІ	101
Поезія на колі	103
Дозвіл на ім'я	105
П'ята згадка і одна (символічна) смерть	107
Залізні дерева	110
Техніки забування	112
Дванадцять ключів	115
Неправильний любовний вірш (сумний)	117
Бар зі старомодною назвою на літеру «У»	118
Постійний вірш про війну	120
Прийняття кола	122